การส่งเสริมคุณค่าทางจริยธรรมในซอฟต์พาวเวอร์ของไทย

Enhancing the Ethical Value in Thai Soft Power

ดร.รัชฎากร เอี่ยมอำไพ
Ratchadakorn Aimampai
สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร
Mahamakut Buddhist University Sirindhornrajavidhayalaya Campus
Email: Nidkon2104@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม ผ่านการเผยแพร่ซอฟต์พาวเวอร์ของไทย ซอฟต์พาวเวอร์คือ การนำวัฒนธรรมต่าง ๆ ของประเทศออกไปเผยแพร่สู่ต่างประเทศเพื่อให้ชาวต่างชาติได้รู้ ได้เห็น ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารการกิน การแต่งกาย การแสดง การร้องเพลง หรือแม้กระทั่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การผลิตซอฟต์พาวเวอร์เกิดขึ้นจาก ความอ่อนโยน ความรุ่งเรือง ความงาม ของวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจของประเทศที่เป็นเจ้าของ และเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะให้นาประเทศได้รับรู้และสามารถไปปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง สำหรับซอฟต์พาวเวอร์ของไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและแฝงไปด้วยคุณค่าทางจริยธรรมที่ดีงาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมควบคู่กันไป หากแต่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในการถ่ายทอดและใช้เครื่องมือหรือมีรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะแก่สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีและได้นำไปถ่ายทอดสู่รุ่นต่อไปได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : จริยธรรม, ซอฟต์พาวเวอร์

Abstract

This article aims to present guidelines for promoting ethical behavior through the dissemination of Thai soft power. Soft power is bringing the various cultures of the country to spread to foreign countries for foreigners to acknowledge whether it's food, dressing, acting, singing, or even a way of life. Soft power has produced from the gentleness, the thriving beauty of that culture. which is something to be proud of of the country that owns it. And it is motivation to the need for the country to know and be able to act accordingly. For Thai soft power it is identity and has good ethical values. Indispensable to be promoted in parallel

but it requires knowledge and understanding to convey and use tools or have a presentation style that is suitable for the current situation. In order to be a good role model and can be passed on to the next generation as well.

Keyword: Ethic, Soft Power

1.บทนำ

ยุคของศตวรรษที่ 21 โลกมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการสื่อสารเป็นอย่างมากโดยการนำเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ มาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์มากขึ้น จนทำให้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกประเทศต้องอาศัยเทคโนโลยีเป็นหลักสำคัญในการสื่อสาร รวมไปถึงการเผยแพร่วิถีชีวิตที่ทรงคุณค่านำไปสู่การเป็นวัฒนธรรมที่ได้ปฏิบัติต่อกันมาช้านานจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งแต่ละประเทศมีเป้าหมายในการส่งเสริมวัฒนธรรมของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เพลง ภาพยนต์ การแต่งกาย รูปแบบการท่องเที่ยว เป็นต้น เราเรียกลักษณะนี้ว่าการสร้าง “ซอฟต์พาวเวอร์” (Soft Power) ซอฟต์พาวเวอร์ คือการที่ชักจูงหรือการโน้มน้าวประเทศอื่นให้ปฏิบัติตามความประสงค์ โดยสร้างเสน่ห์ ภาพลักษณ์ ความชื่นชม และความสมัครใจพร้อมที่จะร่วมมือกันต่อไป อำนาจในลักษณะนี้เป็นที่ยอมรับมากกว่าการใช้อำนาจแบบแข็ง (hard power) หรืออำนาจในเชิงบังคับดังเช่นในมิติทางทหาร (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2560: 2)

ทรัพยากร soft power ของไทยที่มีศักยภาพในการส่งเสริมภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลก ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ละคร ภาพยนตร์ มวยไทย ตลอดจนวัฒนธรรมอื่นๆ เช่น การฟ้อนรำ ซึ่งทำให้คนต่างประเทศรับรู้ถึงเอกลักษณ์ของไทย การส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ประเทศไทย โดยกระทรวงวัฒนธรรมเน้นส่งเสริมวัฒนธรรมผ่านงานเทศกาลและอีเวนต์ต่างๆ รวมถึงสนับสนุนภาพยนตร์ไทยที่มีคุณภาพและสะท้อนค่านิยมหลักของสังคมไทย อีกทั้งไทยยังสามารถส่งเสริม soft power ผ่านแนวคิดที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของประเทศ เช่น เศรษฐกิจ ปรัชญาเชิงพุทธ เป็นต้น

ปัจจุบันรูปแบบการเผยแพร่ใช้เทคโนโลยีเป็นหลักเพราะมีความสะดวกในการใช้งานจะทำให้การสื่อสารด้านซอฟต์พาวเวอร์ไปได้รวดเร็วมาก ทำให้พบว่าการสื่อสารเรื่องของซอฟพาวเวอร์จะมีออกมาในรูปแบบที่

มากมาย เพื่อให้สามารถเข้าถึงทุกกลุ่มคนได้เข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ดี พร้อมทั้งนำไปขยายผลต่อไป ซึ่งซอฟต์พาวเวอร์ของไทยนอกจากจะเห็นชัดในทางรูปธรรมแล้ว ยังมีคุณค่าของการสอดแทรกคุณงามความดี คุณค่าทางจริยธรรมศีลธรรมอันดีงาม เพียงแต่ต้องมีการนำเสนอให้เด่นชัดมากขึ้นควบคู่กันไปอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจง่าย โดยใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีปัจจุบันเป็นตัวช่วยในการเผยแพร่ ไม่เห็นกับประโยชน์ส่วนตัว จนทำให้ภาพลักษณ์เกิดความเสียหาย เช่น การบิดเบือนข้อมูลจากความเป็นจริง การ

นำเสนอข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ตัดต่อข้อมูลเกินความเป็นจริง เพื่อความนิยมของผู้กระทำ ผลประโยชน์ทางธุรกิจ การสร้างหัวข้อเรื่องให้เป็นกระแสเพื่อได้ยอดไลค์ยอดแชร์ในสื่อโซเชียลมิเดีย โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา

จากที่กล่าวมาข้างต้น มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรจะส่งเสริมหลักจริยธรรมที่มีอยู่ในซอฟต์พาวเวอร์ของไทยออกมาให้โดดเด่น ด้วยการบูรณาการให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมาย สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม โดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนอย่างหนึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมให้ทุกคนมองเห็นถึงคุณค่าของศีลธรรมจริยธรรมอันดีงามตามหลักพุทธศาสนา หากได้เผยแพร่ให้เป็นที่ยอมรับของทั่วโลกจะเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่มีคุณค่าและควรที่จะอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอด ให้ยั่งยืนต่อไป

2. ความหมายของซอฟต์พาวเวอร์

ซอฟต์พาวเวอร์ (soft power) คือความสามารถในการโน้มน้าวให้ประเทศอื่นเห็นพ้องและทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ โดยปราศจากการใช้กำลังหรือบีบบังคับ’ ตรงกันข้าม กับ Hard Power ที่ใช้วิธีการบังคับขู่เข็ญและจบลงด้วยความแข็งกร้าว โดยอาศัยทรัพยากร 3 ประการ ได้แก่ เสน่ห์ทางวัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายต่างประเทศ ซึ่งไม่ขัดกับหลักความถูกต้อง (Joseph S.Nye, 2004) หรือการโน้มน้าวชาติเป้าหมายอย่างมียุทธวิธีแทนการบังคับ หากชาติหนึ่ง ๆ สามารถเผยแพร่วัฒนธรรมและค่านิยมการเมืองให้เป็นที่น่าสนใจแก่นานาชาติ ก็จะสร้างอำนาจโน้มน้าวให้ชาติต่าง ๆ ยินยอมตามต้องการได้ ด้วยเหตุนี้ซอฟต์พาวเวอร์จึงวิวัฒน์เป็นส่วนหนึ่งของโลกาภิวัตน์ซึ่งเน้นการค้าและพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ (Hug, 2019)

ในเอเชีย ประเทศมหาอำนาจอย่างจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ นับเป็นประเทศที่มีความโดดเด่นใน การดำเนินนโยบายด้าน soft power ต่อประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะต่อประเทศอาเซียนที่ปัจจุบันได้ กลายเป็นเวทีทดสอบและแข่งขันด้าน soft power ของทั้ง 3 ประเทศ ดังเห็นได้จากตัวอย่างของ การก่อตังสถาบันขงจื๊อและศูนย์วัฒนธรรมในกรณีของจีน การส่งออกละครซีรีส์และดารานักร้องในกรณี ของเกาหลีใต้ ตลอดจนการ์ตูนหรืออาหารในกรณีของญี่ปุ่น เป็นต้น ในด้านนโยบายต่างประเทศก็มีการ แข่งขันกันเพิ่มบทบาทและอิทธิพล ดังจะเห็นได้จากการเดินทางเยือนในระดับผู้นำ การเข้าร่วมประชุม3 ต่างๆ การมีข้อริเริม (initiative) และข้อเสนอความร่วมมือต่างๆ อันรวมถึงการสร้างทางรถไฟเพื่อเชื่อมโยงอาเซียน One Belt, One Road การให้ความช่วยเหลือgเพื่อการพัฒนา (Official Development Assistance หรือ ODA) ตลอดจนธนาคารการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asia Infrastructure Investment Bank หรือ AIIB) ที่เสนอโดยจีน เป็นต้น (ASEAN WATCH ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ Soft Power, 2561: 2)

กล่าวคือเป็นการครอบงำโดยทำให้ ประเทศอื่นๆร่วมมือหรือปฏิบัติตามความประสงค์ของเราโดยไม่รู้สึกว่าถูกบีบบังคับ และอาจนิยม ชมชอบด้วยเนื่องจากได้ผลประโยชน์ร่วมกัน (บวร โทศรีแก้ว ,2558) ซึ่ง

แตกต่างจากอำนาจแข็ง (Hard power)ที่ หมายถึงการใช้อำนาจที่เป็นรูปธรรม เช่น อำนาจทางการทหาร ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดย Soft power สามารถเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย แต่ที่สำคัญคือวัฒนธรรม (culture) ค่านิยม (political values) นโยบายและองค์กรเชิงสถาบัน (foreign policies

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ซอฟต์พาวเวอร์คือ การนำวัฒนธรรมต่าง ๆ ของประเทศไม่ว่าจะเป็น ด้านอาหาร การกิน การแต่งกาย การแสดง การร้องเพลง หรือแม้กระทั่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ออกไปเผยแพร่สู่ต่างประเทศเพื่อให้ชาวต่างชาติได้รู้ ได้เห็น และซึมซับความเป็นวัฒนธรรมของเรา ให้มีความชื่นชอบ ชื่นชม พร้อมที่จะนำไปใช้ให้เกิดความนิยมในกลุ่มคนจำนวนมาก โดยภาครัฐได้มีนโยบายการส่งเสริมวัฒนธรรมให้เป็นซอฟต์พาวเวอร์ในระดับประเทศ ทั้งนี้เป็นการให้แสดงถึงการยอมรับของนานาประเทศโดยเป็นไปด้วยความยินดี ไม่มีการขู่เข็ญบังคับหรือกีดกัน แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการสร้างสัมพันธ์ระหว่างประเทศจนถึงระดับทั่วโลกได้เป็นอย่างดี

3. การผลิตซอฟต์พาวเวอร์

1) ความอ่อนโยน ความอ่อนโยนมีหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติต่อคนอื่น อย่างดี การมีน้ำใจ การช่วยเหลือหรือสนับสนุนและปกป้องผู้อื่น การให้ ความสนใจหรือรับฟังผู้อื่น การเคารพสิทธิ การให้ความสนใจหรือแสดง ความภาคภูมิใจต่อผู้อื่น การเห็นคุณค่าหรือความหมายของผู้อื่น การแสดง พฤติกรรมในลักษณะที่ไม่เป็นอันตรายหรือไม่เผชิญหน้ากับผู้อื่น นอกจากนี้ความอ่อนโยนอาจเป็นการแสดงความเมตตาด้วยการ ไม่ทำร้ายผู้อื่น แม้เงื่อนไขจะเอื้ออำนวย ตลอดจนความไม่เห็นแก่ตัว การไม่เห็นแก่ตัวนี้เป็นการแสดงว่าให้ความสนใจผลประโยชน์ของผู้อื่น ก่อนตนเอง สิ่งที่ตรงกันข้ามกับความอ่อนโยนคือการทำร้าย ความก้าวร้าว และการเห็นแก่ตัว ความอ่อนโยนเป็นการแสดงพฤติกรรมที่โอบอ้อม ตั้งแต่การไม่ทำอันตรายผู้อื่น จนกระทั่งการปกป้องและสนับสนุนผู้อื่น อย่างแข็งขัน ความอ่อนโยนนั้นต้องตั้งอยู่ในความเมตตา ความดีงาม บุคคลที่มีเมตตามักดึงดูดผู้คนเพราะจะไม่ทำร้ายใครและมองผลประโยชน์ของอีกฝ่ายหนึ่งก่อนอีกด้วย

ความอ่อนโยนจะแปลสู่อำนาจได้อย่างไร ความอ่อนโยนทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความเห็นอกเห็นใจ ทั้งยังทำให้มั่นใจว่าผู้กระทำ เป็นผู้รักสันติและมีเจตนาดี ซึ่งเชิญชวนให้เกิดความร่วมมือ ความอ่อนโยนจะดำเนินไปไม่ได้ถ้ามีการยืนยันหรือกล่าวอ้างสิทธิ์ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ อีกฝ่ายหนึ่งตอบโต้ด้วยความก้าวร้าวและต่อต้าน แต่ถ้าผู้กระทำลดอัตตา และแสดงว่าพยายามเป็นคนดี ประชาชนก็จะเข้ามาหา วิธีการนี้เป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจเป็นผลตอบแทนจากปฏิกิริยาของอีกฝ่ายหนึ่ง หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการต่างตอบแทน การต่างตอบแทนนี้สามารถกระทำได้ทั้งทวิภาคีหรือพหุภาคีในการแลกเปลี่ยนทวิภาคี อีกฝ่ายหนึ่งจะถูกทำให้รู้สึกว่าต้องตอบแทนเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งทำดีด้วย การต่างตอบแทนในพหุภาคีนั้น อาจจะไม่ต้องจัดหาผลประโยชน์ให้กันโดยตรง

2) ความรุ่งเรือง ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความรุ่งเรืองปรากฏตัวใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น กำลังทหารที่แข็งแกร่งและน่ากลัว เศรษฐกิจที่มั่งคั่ง วัฒนธรรมที่หลากหลายและสดใส หรือสังคมที่สงบสุข

และดำเนินไป อย่างดี ความรุ่งเรือง ยังรวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยีชั้นสูง หรือประเทศที่ได้รับชัยชนะทางทหาร หรือความสำเร็จ ทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปความรุ่งเรืองในบริบทนี้ หมายถึง คุณสมบัติของ ผู้หนึ่งผู้ใด หรือบางสิ่งบางอย่างที่มีศักยภาพหรือได้รับความสำเร็จ ความสำเร็จเป็นการพิสูจน์ขีดความสามารถ ผู้ที่ดึงดูดความสนใจได้สำเร็จ ก็เพราะมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดี การเอาชนะความท้าทาย ต่าง ๆ แสดงถึงความเป็นผู้มีศักยภาพ สิ่งเหล่านี้เป็นสัญญาณของ ความรุ่งเรือง ผู้ที่มีความสามารถมากกว่าผู้อื่น หรือมีความสามารถกว่า คนส่วนใหญ่ มักจะไม่ค่อยถูกต่อต้าน เพราะผู้นั้นจะถูกเรียนรู้จากผู้อื่น ทั้งนี้การเรียนรู้จากศักยภาพและความสำเร็จ เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ และปลอดภัยสำหรับผู้ที่ต้องการความสำเร็จในลักษณะเดียวกัน

ความรุ่งเรืองนำไปสู่ความรู้สึกชื่นชม ซึ่งจะนำไปสู่การเลียนแบบ การแข่งขัน ความเคารพนับถือ หรือความหวาดกลัว ตลอดจนความ ยำเกรง ความรุ่งเรืองสามารถแปลไปสู่ Soft Power ได้หลายวิธี วิธีการหนึ่งคือ การใช้วิธีการเดียวกับการปลุกระดม เพื่อสร้างตำนาน หรือเรื่องราวที่ไม่อาจทำลายได้และหลีกเลี่ยงไม่พ้น ในอีกทางหนึ่ง ความรุ่งเรืองนำไปสู่การเลียนแบบ กล่าวคือ ผู้ที่ประสบความสำเร็จ ในการปฏิบัติงานที่ทำงานคล้ายกัน แนวโน้มจะเรียนรู้จากผู้ที่ประสบ ความสำเร็จ และจะคัดลอกบางสิ่งบางอย่างที่คิดว่าเป็นรากฐานของ ความสำเร็จหรือขีดความสามารถของผู้ที่ประสบความสำเร็จ ในด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประเทศอื่น ๆ อาจนำความสามารถหรือ ความสำเร็จบางส่วนหรือทั้งหมดของประเทศที่ประสบความสำเร็จไปใช้ เช่น การดำเนินการ การวางนโยบาย การจัดตั้งสถาบัน การจัดทำวิสัยทัศน์ การกำหนดค่านิยม และอุดมการณ์ เป็นต้น

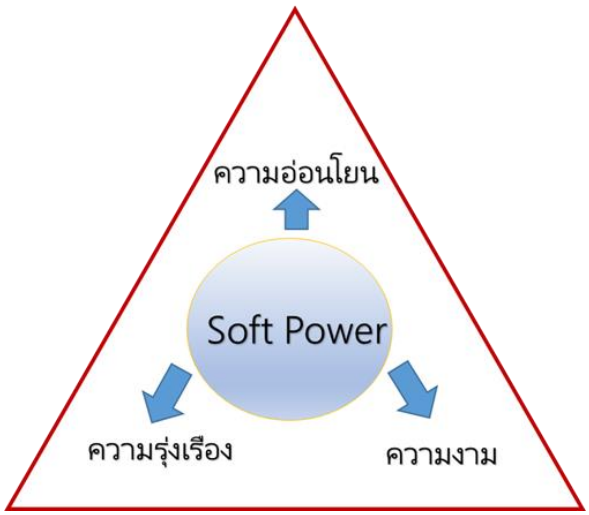
วิธีลอกเลียนแบบการใช้ Soft Power และการนำไปใช้ต่อ มีหลายวิธีด้วยกัน ตัวอย่างเช่น ผู้ที่มีความสามารถหรือประสบความสำเร็จ ก็จะมีผู้อื่นลอกเลียนบางสิ่งบางอย่างไปใช้ คนอื่น ๆ ก็อาจทำเช่นเดียวกันนี้ ผู้ที่เป็นต้นแบบก็จะมีชื่อเสียงและได้รับการยกย่อง กลายเป็น ผู้มีอิทธิพลและยากที่จะถูกต่อต้าน ความรุ่งเรืองจะสร้างพลังอำนาจที่มีแรงกดดันมาก แม้ความรุ่งเรืองอาจทำให้เกิดการเลียนแบบ แต่การเลียนแบบก็ไม่ได้นำไปสู่การยอมรับหรือการนิ่งเฉยโดยอัตโนมัติเสมอไป อย่างไรก็ตาม การชื่นชม การรับไปใช้ และความผูกพันกันที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นอาจทำให้ความสงสัย ความเกลียดชังระหว่างบุคคลหรือประเทศหมดไป แต่การทำความเข้าใจและความร่วมมืออาจทำได้ง่ายขึ้น

3) ความงาม ในโลกของการเมือง ความงามไม่ได้หมายความถึงการดึงดูด ทางเพศ แต่เป็นการสะท้อนภาพที่แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำมีความใกล้ชิด กับเป้าหมายต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งในด้านการแลกเปลี่ยนความเห็น ค่านิยม ความมุ่งหมาย และวิสัยทัศน์ ทั้งยังทำให้ผู้กระทำมีความรู้สึก อบอุ่นและมั่นคง ความหวังและความภูมิใจในตนเอง อัตลักษณ์และ ประชาคม การพิสูจน์ตนเอง และการยกย่องสรรเสริญ ผู้กระทำควรค้นหาความงามนี้ด้วยการแลกเปลี่ยนอุดมการณ์ ค่านิยม ความมุ่งหมาย และวิสัยทัศน์ร่วมกัน การปลูกฝังค่านิยมและความมุ่งหมายที่ตรงกันข้ามจะทำให้รัฐบาลหนึ่งมองเห็นว่ารัฐบาลอื่นน่ารังเกียจ แต่การ

แลกเปลี่ยน ค่านิยมและความมุ่งหมายที่อยู่บนพื้นฐานการสร้างความเข้าใจจะทำให้ มองเห็นความงามของอีกฝ่ายหนึ่ง และทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการ สร้างมิตรภาพ ความเชื่อมั่น และความร่วมมือ

รูปแบบของความงามที่ทรงพลัง อาจพบได้ในผู้ที่แสดงอุดมการณ์ ค่านิยม ความมุ่งหมาย และวิสัยทัศน์ที่น่าประทับใจ พร้อมกับความเชื่อมั่น และการลงโทษที่เข้มงวด ซึ่งจะต้องมีความอุตสาหะและพากเพียรอย่างมาก จึงจะสร้างความงามที่ทรงพลังนั้นได้ ความงามยังมาจากการเป็นประเทศ ที่แสดงออกถึงความยึดมั่นในค่านิยม ประเทศที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ด้านอุดมการณ์ ประเทศที่สามารถดำเนินตามจุดมุ่งหมายได้อย่างยอดเยี่ยม หรือประเทศที่มีวิสัยทัศน์ที่น่าประทับใจ เมื่อประเทศใดสามารถดำเนินการตามความมุ่งหมาย ค่านิยม และอุทิศตนให้กับอุดมการณ์ รวมทั้ง วิสัยทัศน์ที่น่าประทับใจ ประเทศนั้นก็จะได้รับความเชื่อถือในฐานะเป็น ผู้ที่สนับสนุนและพิทักษ์ประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว จากจุดนี้ความน่าเชื่อถือ ความชอบธรรม และอำนาจทางจริยธรรมก็จะตามมา

จากรูปแบบความงามที่ทรงพลังทำให้เกิดกลไกพื้นฐานที่แปลงไป สู่ Soft Power กล่าวคือ ความน่าประทับใจ การอุทิศตนที่ไม่เห็นแก่ตัว และการยืนหยัดในอุดมการณ์ ค่านิยม ความมุ่งหมาย และวิสัยทัศน์ จะเป็นแรงบันดาลใจให้แก่ผู้อื่น และนับเป็นขั้นแรกที่ทำให้ผู้กระทำได้รับ การยอมรับว่าเป็นบุคคลตัวอย่างอีกด้วย หากผู้อื่นเข้าใจในการกระทำ ของผู้กระทำ ผู้กระทำนั้นจะได้รับการยอมรับ และถูกมองว่าเป็นผู้พิทักษ์เป็นตัวอย่าง เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น และเป็นแรงบันดาลใจ ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้คือความงาม เนื่องจากผู้กระทำได้แลกเปลี่ยน อุดมการณ์ ค่านิยม ความมุ่งหมาย และวิสัยทัศน์ได้อย่างน่าประทับใจ ผู้ที่ดำเนินการเช่นนี้จะเป็นผู้สามารถใช้ประโยชน์จากความมุ่งหมาย การปกป้องค่านิยม และเป็นตัวอย่างที่ดี หรือเป็นผู้นำทางที่ดีสำหรับผู้ที่ มีอุดมการณ์และค่านิยมเดียวกัน และดำเนินตามความมุ่งหมายและ วิสัยทัศน์เดียวกัน ใจ (กันตลักษณ์, 2555: 38)

แผนภาพที่ 1 การผลิตซอฟต์พาวเวอร์

กล่าวโดยสรุปว่า การผลิตซอฟต์พาวเวอร์เกิดขึ้นได้จาก 3 ประการ คือ ความอ่อนโยน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความจริงใจ ความเข้าอกเข้าใจ ซึ่งกันและกัน แสดงออกมาถึงความภาคภูมิใจที่จะนำเสนอหรือต้องการถ่ายทอดออกไป ความรุ่งเรือง เกิดจากซอฟต์พาวเวอร์ที่มีมาช้านานเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของมนุษย์จนเกิดการพัฒนาเป็นความรุ่งเรืองสืบทอดต่อกันมาช้านาน และความงาม ซึ่งเกิดจากผลผลิตที่มาจากอุดมคติ ค่านิยม ความมุ่งหมายออกมาเป็นซอฟต์พาวเวอร์ที่มีความงามและมีคุณค่า เป็นความภาคภูมิใจที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะสนับสนุน ส่งเสริมให้มีไว้อย่างยั่งยืนสืบทอดต่อกันไป

4.ความหมายของจริยธรรม

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ให้ความหมายของคำว่า"จริยธรรม" หมายถึง ธรรม คือ ความประพฤติ การดำเนินชีวิต ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ปฏิบัติ ศีลธรรมหรือกฎศีลธรรมความหมายตามบัญญัติสมัยปัจจุบัน กำหนดให้จริยธรรมเป็นคำแปลสำหรับคำภายาอังกฤษว่ Ehics นอกจากนี้ ยังให้ความหมายว่า จริยะ หรือ จริยธรรมอันประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ แปลว่า ความประพฤตินประเสริฐ หมายถึง มรรคมีองค์ 8 หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา (ชำระ - เพิ่มเติม ช่วงที่ 1/ยุติ : 57) และในอรรถาธิบายความหมายของคำว่า "จริยธรรม" แปลว่าเป็นสิ่งที่พึงประพฤติจะต้องประพฤติ ในส่วนศีถธรรมนั้น หมายถึงสิ่งที่กำลังประพฤติอยู่หรือประพฤดิแล้ว จริยธรรมหรือ Ethics อยู่ในรูปของปรัชญา คือ สิ่งที่ต้องคิดต้องนึกส่วนเรื่องศีลธรรม Morality นี้ต้องทำอยู่จริง ๆ เพราะเป็นปัญหาเฉพาะหน้า (พุทธทาสภิกขุ (2553 : 95) รวมถึงเป็นแบบแผนของการกระทำที่ถูกต้อง สิ่งที่เป็นความดี หลักเกณฑ์มาตรฐาน บรรทัดฐานและคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับหลักการประพฤติปฏิบัติ อันสืบเนื่องมาจากความนึกคิดที่รู้สึกผิดชอบชั่วดี รู้ว่าการกระทำใดถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควรให้เหมาะสมตามกาลเทศะ ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม (ณัฐพงษ์ชัย ไทรพงษ์พันธุ์, 2550: 3)

นอกจากนี้ จริยธรรมยัง หมายถึงกฎเกณฑ์ในการตัดสินความถูกผิดของการกระทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์นี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางปัญญาซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคล และเป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับความถูกและผิดของความดีกับความชั่ว คำว่า ethics นี้เป็นภาษากรีก โบราณ แปลว่า คุณลักษณะ (Character) ในภาษาโรมันอาจหมายถึง ธรรมเนียมประเพณี (Custom) ซึ่งถือว่าเป็นการเรียนรู้จากภูมิปัญญาเดิมนั้นก็คือ คุณลักษณะมักจะเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มบุคคลซึ่งแต่ละคนอาศัยหรือทำงานอยู่ร่วมกันด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่เป็นธรรมอันประเสริฐเป็นข้อประพฤติที่มีศีลธรรมอันควรปฏิบัติ เพราะเป็นแบบแผนของการกระทำที่ถูกต้อง เป็นหลักความดี เป็นมาตรฐานที่ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดรู้ผิดชอบชั่วดี รู้ควรไม่ควร รู้กาละเทศะ รู้ความเหมาะสม ทั้งต่อตนเองและสังคม ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนและการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องอีกทั้งต้องได้รับการขัดเกลาจากบุคคลรอบข้าง สังคม ไปในทิศทางเดียวกัน

5. สาเหตุการเกิดจริยธรรม สามารถแบ่งออกได้ 4 ขั้น ดังนี้

1. การเลียนแบบ เด็กอาจเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่แล้วนำมาปรับเข้ากับตนเองเกิดได้ทั้งจากครอบกรัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน และชุมชน

2. การแนะนำสั่งสอน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมแก่เด็ก การแนะนำสั่งสอนเป็นการดูดซึมทางอารมณ์และเจตกติของบุคคลอื่น

3. การลอกแบบ เด็กจะรับเอาบุคลิกภาพทางจริยธรรมของผู้ใหญ่ไว้เป็นของตน โดยอาศัยความรักและความชื่นชมในตัวผู้ใหญ่ อาจทำให้เด็กเกิดการลอกแบบจริยธรรมทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์

4. การสร้างจริยธรรมของตนเอง เมื่อได้ผ่านขั้นตอนการลอกเลียนแบบมาแล้ว เด็กจะสร้างจริยธรรมของตนเอง โดยการปรับตนเองในสภาพธรรมชาติ (Nature Self) กับตนเองในสภาพที่มีจริยธรรม (Moral Self) เข้าด้วยกัน (เอกสารประกอบการเรียนมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช อ้างในวินิตา สุทธิสมบูรณ์, 2541: 10-11)

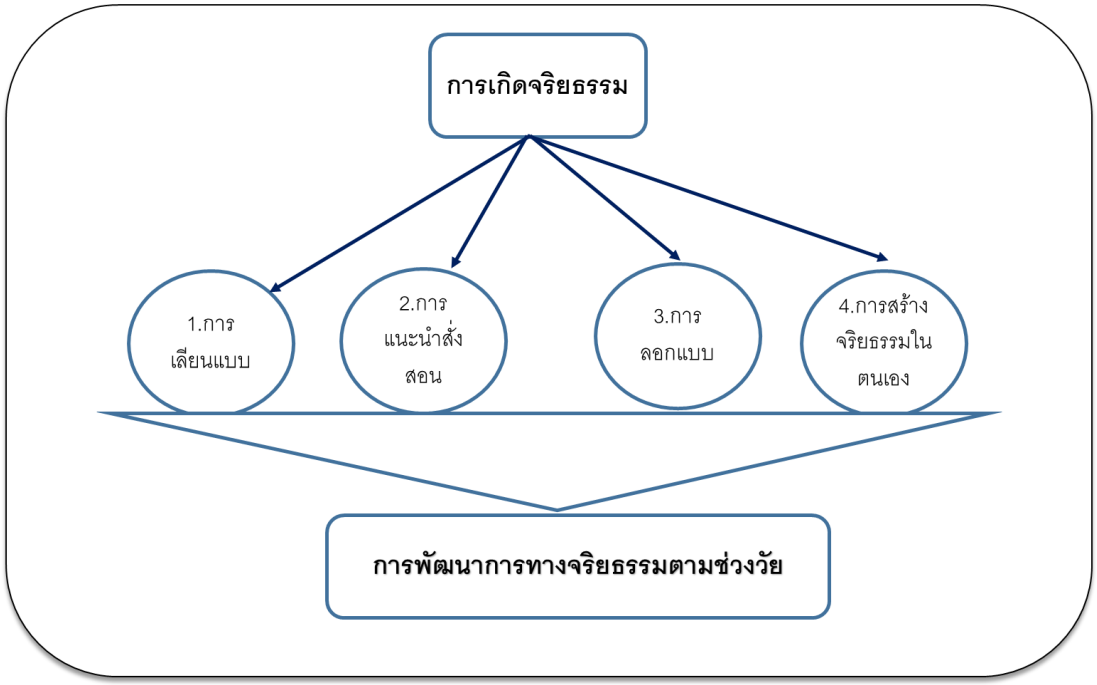
6. การพัฒนาการทางจริยธรรม

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ เกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคมการพัฒนาจริยธรรมจึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุกคลที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมได้พัฒนาขึ้นตามลำคับ พัฒนาการคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้น และสามารถนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ได้คังนี้

1) ขั้นก่อนจริยธรรม (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อม และระบบกฎเกณฑ์ได้ แต่ยังมีความต้องการทางกาย ซึ่งต้องการการตอบสนอง ดังนั้น การกระทำจะพึงกระทำเพื่อสนองความต้องการของตนเอง โดยที่ไม่คำนึงถึงผู้อื่น

2) ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง (ระหว่างอายุ 2 - 8 ขวบ) เด็กจะสามารถรับสภาพแวคล้อมและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ โดยเห็นว่ากำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามโดยไม่สนใจถึงผลที่จะตามมา

3) ขั้นยึคหลักแห่งตน (ระหว่างอายุ 8 - 10) เด็กในวันนี้จะมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาสูงขึ้น คลายความเกรงกลัวอำนาจจากภายนอก สามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจ สามารถประเมินความถูกผิดโดยดูจากเจดนาของผู้กระทำและตั้งเกณฑ์ของตนเองได้ (เพียเจท์ (Jean Piagct, 1997: 133 - 134)

แผนภาพที่ 2 การผลิตซอฟต์พาวเวอร์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การทำให้เกิดจริยธรรมในตัวบุคคลจะเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมจากบุคคล สังคมรอบข้าง เมื่อเกิดการเลียนแบบแล้วขั้นตอนต่อไปคือการแนะนำสั่งสอนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ รู้จักคิด แยกแยะ สิ่งผิดชอบชั่วดี และเมื่อเกิดความศรัทธาชื่นชอบในตัวบุคคลที่สั่งสอนแล้วจะเกิดการลอกแบบโดยการปฏิบัติตามบุคลิกภาพและพฤติกรรมของตัวบุคคลนั้นไว้เป็นของตน ซึ่งอาจจะมีทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องก็เป็นไปได้ ดังจะเห็นได้ว่าการสร้างจริยธรรมที่ถูกต้องในตัวบุคคลจะเป็นไปตามขั้นตอนของธรรมชาติมนุษย์ นั่นคือเกิดจากการมองเห็น การเรียนรู้ การทำตาม พร้อมกันนั้นจะเกิดการพัฒนาเป็นไปตามช่วงอายุ อาศัยการเรียนรู้พัฒนาจากประสบการณ์ คนและสังคมรอบข้าง จึงจำเป็นอย่างยิ่งว่าการปลูกฝังจริยธรรมในตัวบุคคลจะต้องถูกการอบรมสั่งสอนตั้งแต่วัยเด็กเพื่อให้เกิดการซึมซับ เกิดการฝึกฝนที่ถูกต้องและที่สำคัญคือผู้ที่อบรมสั่งสอนจะต้องมีจริยธรรมที่ดีงามเป็นแบบอย่างแก่สังคมได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

7. สรุป

ปัจจุบันการส่งเสริมซอฟต์พาวเวอร์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับของนานาประเทศถือเป็นนโยบายสำคัญของประเทศ ที่ทุกคนต้องช่วยกันผลักดันให้เกิดความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และจากที่กล่าวมาข้างต้นซอฟต์พาวเวอร์ของไทยมีหลากหลายด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย วิถีชีวิตเอกลักษณ์ของไทยเช่น การไหว้ ความอ่อนโยน ความมีน้ำใจของคนไทย การได้ชื่อว่าเป็นสยามเมืองยิ้ม ล้วนเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่หาที่ไหนเหมือนยาก และจะต้องมีการสืบทอดออกไปรุ่นสู่รุ่นต่อไปโดยให้คงความเป็นวัฒนธรรมไทย แต่หากรูปแบบการนำเสนออาจจะต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน และอีกนัยสำคัญที่แฝงอยู่ในซอฟต์พาวเวอร์ของไทยคือ คุณค่าของแบบอย่างการประพฤติการปฏิบัติที่ถูกต้องตาม

หลักจริยธรรมให้สมกับที่ระเทศไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งควรที่จะส่งเสริมการเผยแพร่หรือถ่ายทอดคุณค่าทางจริยธรรมให้บุคคลทั่วโลกได้รับรู้ โดยผ่านซอฟต์พาวเวอร์ของไทยที่แฝงคุณค่าแห่งจริยธรรมที่มีอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องอาศัยความเข้าใจและสื่อออกมาให้เห็นชัดเจน ผ่านกระบวนการที่มีและเครื่องมือการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลและโลกปัจจุบันให้มีความน่าสนใจ จูงใจ ให้รับรู้ และนำไปปฏิบัติตาม ถือเป็นวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมทางอ้อมในกระบวนการที่ทุกคนก็สามารถทำได้ โดยจะถือเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์อย่างเดียวก็ไม่ใช่ และจะทำให้คนไทยเกิดการพัฒนาด้านจริยธรรมที่ดีอย่างต่อเนื่องสืบไป

8. เอกสารอ้างอิง

กันตลักษณ์. (2555). Soft Power ตามแนวคิดของ Joseph Nye. นาวิกาธิปัตย์สาร. 2555(84), 38-39.

คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 10-11.

ณัฐพงศ์ ชัยไทรพงษ์พันธุ์. (2550). การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้วยการวิเคราะห์อภิมาน. (ม.ป.ท.). หน้า 3.

บวร โทศรีแก้ว. (2557). อำนาจอ่อน-อำนาจแข็ง. เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก https://www.thairath.co.th/content/401926

พุทธทาสภิกขุ. (2553). พุทธทาสแนะแนวจริยธรรมร่วมสมัยชุดที่3 จุดหมายปลายทางและตัวแท้ของจริยธรรม.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงตะวัน. หน้า 95-97.

รศ.ดร.กิตติ ประเสริฐสุข และคณะ. (2560). ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยุทธศาสตร์ Soft Power ของไทย ชุดโครงการ “จับตาอาเซียน”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2560. หน้า 2.

วินิตา สุทธิสมบูรณ์. (2541). จริยธรรมสำหรับครูทางการศึกษาพิเศษ. ภาควชิาพื้นฐานการศึกษาวิชาชีพครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์. ปริญญาปรัชญา

สิริรัตน์ นาคิน. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมสำหรับนักศึกษา. ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. หน้า 14-42.

Hug, S. (2019). Soft-power, culturalism and developing economies: the case of Global Ibsen. Palgrave Commun, 5(48), 1-9. Retrieved March 15, 2022, from https://doi.org/10.1057/s41599-019-0255-4.

Jean Piaget,(1997).The Moral judgment of the child. London: Routledge & Kegan Paul Ltd., 1997). 133-134.

Nye, J. S. (2004). Soft Power: The Means to Success in World Politics. PublicAffairs. Parasuraman, A., Zeithaml, V.A. & Berry, L.L. (1988). SERVQUAL: A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality. Journal of Retailing, 16(1), 12-37.